

---

# ПРОГЛАД

---

Издание на Филологическия факултет  
при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“

---

кн. 1, 2013 (год. XXII), ISSN 2367-8585

*Галина СЮТА*

## АКТУАЛНИ ПАРАДИГМИ ЗА ИЗУЧАВАНЕ НА ПОЕТИЧЕСКИЯ ЕЗИК В УКРАИНСКАТА ЛИНГВОСТИЛИСТИКА

*Galina SYUTA*

### CURRENT PARADIGMS FOR THE STUDY OF POETIC LANGUAGE IN UKRAINIAN LINGUOSTYLISTICS

*Предлага се характеристика на най-актуалните за украинската лингвостилистика парадигми за изследване на художествения стил в неговата жанрова поетическа разновидност. Посочени са факторите за формирането на научния интерес към определени обекти на анализ на един или друг хронологичен етап, описана е историческата стабилност и променливостта на методиките на анализ на системните и оказионални явления в поетическия език. Доминиращ е постулатът, че методологията за изучаването на което и да е явление в езика, в това число и в поетическия, е длъжна да стимулира търсенето на релевантни понятия, отделяне на обектите за изследване и адекватните за тях методи.*

**Ключови думи:** лингвостилистика, художествен стил, поетически език, методология

*The most essential (for the Ukrainian linguostylistics) paradigms of investigation of belles-lettres style in its genre poetic aspect are specified. Factors of formation of scientific interest to some objects of analysis in this or that chronological period are indicated. Historical changeability and // or unchangeability of methods of investigation,*

*which are applied to systemic and occasional linguopoetic phenomena, is depicted. Emphasis is placed on the postulate that methodology of investigation of any language phenomenon, including poetic language, should encourage searching for relevant notions as well as distinguishing objects of research and applicable methods. Key words: linguostylistics, paradigms, chronological, occasional, linguopoetic*

Изследването на закономерностите за възникване и развитие на художествения стил, а също така и на решаващите за неговата динамика вътрешноструктурни и екстралингвистични процеси са едни от най-важните задачи на историческата стилистика и историята на книжовния език. Известно е, че от историческа гледна точка именно художественият стил, езикът на художествената литература е основа за формирането и определящ фактор за възникването на книжовния език. Развивайки възгледите на своите предшественици (Р. Будагов, Г. Винокур, В. Виноградов и др.), украинските изследователи (В. Русановски, Н. Пилински, С. Ермоленко), обясняват тази закономерност с това, че именно в художествения стил като сфера за създаване на културно-естетически ценности езикът е станал акумулатор и изразител на националното съзнание, етноконотираното светоусещане, инструмент за формиране на естетическите вкусове на социума.

В съвременното украинско езикознание терминът *поетически език* се употребява за означаване на три феномена: «1) език на поезията, или стихотворна реч (обратно на понятието *език на прозата*), 2) език на художествената литература с определяща за нея естетическа функция, 3) система от езиково-изразителни средства, ориентирани към постигане на ефекта на високия стил, който не е характерен за ежедневно общуване» (Українська 2007: 462). Характерните признаци на *поетическия език* са: образност, експресивност, способност да се въздейства естетически върху съзнанието, опора на традиционния поетически речник, свободна лексикално-семантична съчетаемост, насочена към реализация на възможни и установяване на нови асоциативни връзки, използване на характерни за емоционално-експресивната реч лексикални единици, фоностилстични, словообразователни и синтактични похвати и модели.

Развивайки съответните положения, съвременната теоретическа и практическа стилистика акцентира вниманието не толкова върху формалните (версификационни, ритмо-интонационни) средства за организация езика на поезията, колкото върху най-показателните семантични процеси, върху динамиката на самите поетически параметри на всички езикови равнища (срв. подвижността на образната структура на думите понятия, разширение на традиционните и установяване на нови асоциативно-образни връзки, семантизация на звуковата форма).

Следователно като начин на емоционално-естетическо усвояване и отразяване на света поетическият език е самодостатъчна система със специфични закони с тенденции за обновяване и разширяване на традиционните средства, на речника, с активизация на индивидуално-авторското начало, с актуализация на езиковите знаци на националната и световната култура и т. н. Изучаването на всеки от тези аспекти е свързано с определена методология, с конкретен лингвистичен инструментариум за стратификация и описване на материала. Това обуславя историческата изменяемост, приемственост и/или съвместното съществуване на актуални изследователски парадигми, които се променят в съответствие с развитието на поетическия език и лингвистическото съзнание.

Най-общо определение на ракурсите на осмисляне на поетическия език в украинската лингвостилистика предлага С. Ермоленко. Тя подчертава актуалността на разглеждането му от гледна точка: 1) на лингвопоетиката и стилистиката (изучаване динамиката на стилистическата система на всички езикови равнища); 2) на историята на украинския книжовен език (като проява на нормализаторски процеси, а също така като индивидуално езикотворчество на фона на стилистическата система на книжовния език); 3) на историко-литературното (взаимна координация на книжовния и поетическия речник, взаимодействие в поетическия език на книжните и разговорните елементи) (Ермоленко 1999: 324).

Съвременните постижения на украинската стилистика в сферата на изследването на поетическия език често са резултат от обогатяване на положенията, формулирани от учените в края на XIX – началото на XX век (преди всичко в работите на А. Потебня, Д.

Овсянко-Куликовски, А. Веселовски, И. Франко). В частност, това засяга понятието за *вътрешната форма на думата*, теорията за *образността*, *метафоричността*, *асоциативността*, *аперцепцията* и т. н.

Началният етап от целенасоченото изучаване на поетическия език е през 20-те години на ХХ в., когато изследователите (М. Сулима, А. Синявски, Т. Сикирински) започват системно да осмислят езикотворчеството на Тарас Шевченко. Освен това, вниманието на изследователите в различна степен „привличат лексико-семантичните процеси в езика на украинската поезия през 1920–1930-те години, характерните явления в индивидуалното словообразуване, динамичните процеси в синтаксиса, свързани с актуализацията на устно-разговорните структури [...], процесите на символизация на думите-понятия“ (Українська 2007: 463).

В периода от края на 40-те и в течение на 50-те години на миналия век се засилва вниманието към металогическите средства за постигане на стилистични ефекти (Л. Булаховски, В. Ващенко, П. Плющ, Т. Комаринец). На общия фон на изследванията, основен обект на които е езикът на произведенията на Тарас Шевченко, ярко изпъкват трудовете на Ю. Шевелев, посветени на езика на най-новата за онова време поезия (в частност – на Павло Тичина). Учените оперират с понятията *речник на езика*, *езикови средства на интимизацията*, *народност*, *народнопоетични източници*, *народнопоетична традиция*, *книжни елементи*, *лексика*, *фразеология*, *словоупотреба*, *образ*, *епитет*.

В съответствие с духа на времето и доминиращите тенденции на славянското езикознание от втората половина на ХХ век украинската лингвостилистика през 60-те и 70-те години се развива под знака на точните статистически методи на определяне диференциалните признаци на функционалните стилове. Това безусловно се отразява и върху методите на изследване на поетическия език, и в неговото общодискурсивно възприемане, и върху равнищета на индивидуалното езикотворчество. Структуралистките и статистическите подходи към описанието на различните нива на поетическия език (фонетични, словообразователни, лексико-фразеологически, синтактически) продуктивно се прилагат от В. Ващенко, И. Билодид,

В. Русановски, С. Ермоленко, М. Лизанец, Л. Полнога, М. Плющ, С. Дорошенко). Въпреки че в системата на доминиращите сега научни координати на антропоцентризма съответстващите методи се оказват недействени, разминаващи се с изследователските методики, да се отрича тяхната актуалност за оня исторически етап на развитие на лингвопоестиката би било некоректно.

Периферизацията на структуралисткия подход и преориентирането към разкриване закономерностите на взаимовръзката език и мислене обуславят кардиналното обновяване на общите лингвистични и частни лингвостилистични парадигми, ориентирани към познание на езиковите явления в новите научни ракурси. От средата на 1980-те години вниманието на украинските лингвисти се концентрира върху естетиката на художественото слово, върху средствата за експликация на езиковата, художествената и индивидуалната картина на света (С. Ермоленко, Л. Лисиченко, Л. Мацко, А. Мойсиенко, Л. Пустовит, Н. Сологуб, Л. Ставицка, В. Калашник, Л. Савченко и др.). Съответно метаязикът от този период, опирайки се на традиционните понятия, се обогатява с термини, свързани с актуализацията на новия инструментариум за анализ на изследваните явления. Следователно с лингвокогнитивния подход към интерпретацията на явленията в стихотворната реч е свързана активизацията на понятията *концепт*, *концептуална картина на света*, *метафоричен сценарий*, *фрейм*, *слот*, *донорска / реципиентна метафорична зона* (Е. Селиванова, Г. Яворска, В. Иващенко, К. Голобородко, Л. Кравец).

Новаторските положения в текстологията се актуализират през 1990-те години във връзка с преобладаването в литературно-творческия процес от този период на постмодернисткото течение. Екстраполиран върху принципите на постструктурализма и деконструктивизма, постулатът за *диалогичност* и непосредствено произтичащото от него положение за *интертекстуалност* („няма текст освен интертекста“) стават доминиращи за интерпретация на поезията от края на XX – началото на XXI в. (Е. Переломова, Е. Маленко, Г. Сюта, Т. Ещенко). В съответстващата интерпретационна парадигма по нов начин се актуализират традиционните стилистически категории *цитация*, *реминисценция*, *алюзия*, които корелират с кате-

гориите *културна памет, културен опит*, с идентификацията на *своето и чуждото слово / сентенциите* в текста, тяхното вписване във вертикалния контекст на националната и световна култура.

Този кратък обзор потвърждава историческата динамика на поетическия език като обект на научен анализ, и съответно, развитие на лингвистичното съзнание, неговото «уравновесяване» с образно-естетическия тип на речевото мислене, което се разкрива в обновяването на научните изследователски парадигми. Както справедливо отбелязва С. Ермоленко, методологията на изучаване на всяко езиково явление, в това число и на поетическия език, е длъжна да стимулира „търсенето на релевантни понятия, обособяване на съответстващи обекти на изследване и адекватните им методи“ (Ермоленко 2005: 125).

Във връзка с това ще съсредоточим вниманието си върху актуалните термини, понятия, които, както вече беше казано по-горе, са информативни минимум от три гледни точки: а) релевантност на обекта на изучаване, б) актуализация и развитие на научната парадигма, в) разработка на адекватна методология на изследване.

Най-напред трябва да отбележим, че терминологичният апарат на украинската лингвостилистика започва да се оформя приблизително през 30–40-те години на ХХ век, основният му корпус се формира към средата на 1970–1980-те години. Тъй като най-активните периоди на неговото изграждане са синхронизирани с етапите на развитието на науката за поетическия език, имаме основание да твърдим, че един от най-продуктивните от гледна точка на развитието на метаезика е най-новият период, който се характеризира със задълбочаване, интензивно развитие на съществуващите и оформяне на новите теоретични положения, със съвместното съществуване на различни методики и подходи за анализ на същите явления на художествения текст. И така, базови понятия за описание на явленията на поетическия език на различни етапи от формирането на украинската лингвостилистика стават: *идиолект, идиостил, стилова / стилистична норма, индивидуална / идиостилова норма, поетически текст / дискурс, поетически контекст, минитекст, стилова поетическа норма, естетическа норма, стилистични средства (народнопоетически, традиционни, новаторски), есте-*

*тическа ценност на изказа, културно-естетическа цялостност на произведението, система на тропите (метафора, епитет, сравнение, антитеза, парафраза, оксиморон), експресивност, експресивно значение, поетически речник, поетическа лексика, образ, символ, поетизъм, фолклоризъм, символ, концепт, ключова дума, лексико-семантично поле, лексико-асоциативно поле, лексико-тематична група, езикова картина на света, белег на националната култура, етнокултураема, етномитологема, интертекстуалност, алюзия, реминисценция и др.*

Едно от базовите понятия в лингвостилистиката – *индивидуалният стил, идиостилът* се употребява като определение за съвкупност от „езиково-изразителни средства, които изпълняват естетическа функция и които различават езика на писателя от другите [...]”. Понятието *индивидуален стил* преди всичко се използва за стила на майстора на словото, писателя“ (Українська 2007: 676).

Въпреки сравнително късната метаезикова кодификация на термина (до 1960-те години той не е бил концептуализиран като категориално понятие), изследването на *идиостила* в украинската стилистика има богата история и убедителни постижения. Началото им е поставено още в трудовете на Иван Франко, който обръща внимание на „индивидуално обагрен език“. По-нататък основите за систематичното изучаване на индивидуалното езикотворчество се формират през 20-те години на XX век, но интензивните му изследвания започват в края на 40-те и забележимо се активизират през 50-те и началото на 60-те години, когато започват периодично да се появяват трудовете за езиковите особености на произведенията на украинската класическа и най-нова литература (Л. Булаховски, В. Ващенко, Ю. Жлуктенко, М. Жовтобрюх, В. Русанивски, А. Ковал, В. Коптилов, Л. Кадомцева, И. Белодед, Л. Лисиченко, Н. Сологуб). Това утвърждава лингвостилистиката като отделна област на украинското езикознание.

Индивидуалните стилове на поетите, лингвостилистичните особености на тяхното творчество стават обект на анализ в най-новите изследвания на различни научни формати и жанрове – статии, монографии, дисертации. В тях също така е апробирана методиката за представяне на определен период от развитието на художествения

стил и – съответно – на книжовния език през призмата на езикотворчеството на писателите от този период. Тази методика е използвана ефективно в значимите за съвременната украинска теория на поетическата реч и историята на книжовния език трудове на В. Русанівски (Русанівський 2001), С. Ермоленко (Єрмоленко 1999), О. Муромцева (Муромцева 2008).

Подходите към изследването на идиостиловете са също нееднородни и исторически изменчиви, съгласувани с познавателно-културните нужди на социума. Като се започне от 1990-те година, езикотворчеството на отделните автори се изследва в няколко ракурса: а) езикът на писателя в историята на книжовния език; б) езиковата личност на писателя; в) езиковият портрет на писателя. Акцентирайки върху особеностите на речевото мислене, езикотворчеството на този или онзи автор в личностно, историко-езиковедско, комуникативно-прагматическо или етнокултурно измерение, съответните направления в същото време често взаимно се пресичат.

Ключово в съвременната теория на поетическия език е понятието *стилова художествена (поетическа) норма* (С. Ермоленко, Л. Ставицка, Н. Сологуб, Г. Сюта). В съвременните украински изследвания това понятие е квалифицирано като параметър за измерване историята на книжовния език:

Определянето на времевите, пространствените и идиостиловите параметри на поетическата норма, описанието на типологическите и историческите тенденции на нейното формиране дава възможност да се илюстрират системните връзки с книжовната норма, да се охарактеризира общата картина на развитие на националния художествен стил. (Сюта 2011: 58–59)

Поетическата (стиловата художествената) норма, нейното съотношение с книжовната норма се анализира с оглед на екстралингвистичните (спецификата на времето, културните, ценностните приоритети на социума), а също така интралингвистичните (нормите на словоупотреба, нивото на развитие на книжовния език и т. н.) фактори, с опора върху стиловите и идиолектните норми. На диахронно и отчасти на синхронно равнище поетическата норма се реализира като традиция, „система от правила, която художникът се стреми да преодолее, за да изрази своето индивидуално-неповторимо виждане за света“ (Ставицка 2000: 21).



Поетическата норма е променлива. Нейният конкретно-исторически характер е обусловен от способността да фиксира определящи езиково-естетически параметри на актуалната културна парадигма, на естетическата платформа, а също така да реагира на развитието на езиково-поетическото съзнание в различните му временни, пространствени и идиостилови прояви. Характерът на изменчивостта и/или стабилността на поетическата норма показателно илюстрира определящата за стилистиката на художествения текст опозиция *традиция – новаторство*.

През последната третина на ХХ век в теорията и практиката на изучаване езика на поезията един от най-актуалните и плодотворните става методът на *функционално-семантичния анализ*. С него е свързано формирането на нова микросистема от термини, които описват специфични връзки вътре в сформираниите зад определени параметри системни лексикални обединения и които квалифицират отношенията между компонентите вътре в тези обединения: *образна парадигма, лексико-семантично поле, асоциативно-семантично поле, лексико-тематична група, асоциативно-семантична група, ядрена зона (лексика), околядрена лексика (зона), периферна лексика (зона), ключови думи* и др.

Централното понятие, което концептуализира функционално-семантичния подход към анализа на поетически текст, е *лексико-семантичното поле*. То определя конкретната методика на анализа на текста, поетическия идиостил, фрагмента на националния поетически дискурс с отделяне на идеографически и стилистически маркирани ключови компоненти, с оглед на лексическата и семантичната валентност на централната дума и синонимичните ѝ единици в текста. От тази гледна точка изследователите осмислят явленията на метафоризация (С. Ермоленко, Л. Пустовит, Л. Савченко), системно-семантичните отношения в пределите на лексическите групи (Л. Лисиченко, Е. Маленко), влиянието на съчетаемостта върху семантичното съдържание и оценъчност на думата (С. Ермоленко, Н. Сологуб, Л. Мацко). Показателни са също така самите понятия, определяни като име на полето. Освен най-общите, универсални понятия (*време, пространство, човек, природа, език, народ, земя*), обект на анализ са системните връзки за номинации на емоции и

състояния (*любов, щастие, болка*), абстрактни думи (*правда, вяра, душа, памет*).

Важен признак за функциониране, семантична и оценъчна деривация на думата в поетическия текст е неговата *експресивност*. Най-активният период за осмисляне на тази категория и обосновка на свързаните с него конкретизиращи понятия (*експресивност, експресема, експресемонд, експресивно значение, експресивен оттенък* и т. н.) в украинската лингвостилистика е през 1960–1980 година (И. Грицютенко, В. Чабаненко, Н. Иваницка и др.). Така например, В. Чабаненко въвежда в научна употреба понятието *експресивни средства на езика*. С този термин са обозначени езиковите средства, които са „интензификатори на изразителността, фактори, способни да увеличат изразителността на лингвистичния знак (морфемни, начини за създаване на думи, стилистични похвати и т. н.)“ (Чабаненко 1984:15). В същото време редица думи, имплементирани в художествено-образната система на поетическия текст, придобиват признаците на *експресемата*, тъй като реализират потенциал на функциониране на една или друга дума, изразяване в различни контекстни условия (преди всичко индивидуални), които в своята съвкупност съставят културно-историческата парадигма.

През целия период на 70–80-те години на XX век в украинското езикознание в трудовете на Л. Кадомцева, В. Русановски, С. Ермоленко, З. Сикорска и др. учени се формира терминът *граматическа стилистика*, който синтезира понятията *стилистични средства на морфологията и синтаксиса*. Съответната стилистическа категоризация обхваща преди всичко синтактичните явления и фиксира най-новото лингвопоетическо направление – *експресивния синтаксис*. Най-активният период на неговата разработка са 1980–1990-те години (Н. Гуйванюк, А. Загнитко, Т. Беценко, Н. Грипас, Н. Дзюбак, А. Грановска). Изследователите акцентират вниманието си върху непривичните конструкции, които се намират на периферията на синтактичната система на съвременния украински книжовен език (например, парцелираните изречения, присъединителните конструкции, риторическите въпроси и т. н.), а в поетическия текст придобиват нов експресивно-стилистичен статус.

Необходимостта от намиране на максимално индивидуализирани изразни форми на поетическата мисъл, от експликация на

определена оценъчна семантика е един от най-мощните интралингвистични фактори на *оказионалното (индивидуално-авторско) словотворчество*. Съответните процеси с по-голяма или по-малка степен на активност са показателни за всички етапи от развитието на украинския поетически език. И следователно са постоянен обект на лингвостилистичен анализ. Комплексното изучаване на словообразователните и семантичните модели, на аксиологията и прагматиката на оказионализмите в поетическия текст дава основания те да се квалифицират по следния начин: специфични лексикални образувания, които притежават национално-културния компонент на езиковата семантика, репрезентират не само индивидуалното светосещане на писателя, характерните признаци на националния менталитет (т.е., и особеностите на украинската езикова картина на света). Авторските лексикални новообразувания във високохудожествената форма репрезентират най-актуалните за социума в определен период от неговото съществуване фрагменти от извънезиковата действителност, запълват съществуващата в конкретния комуникативен акт езиково-естетическа лакуна“ (Вокальчук 2009: 2–3).

Процесите на авторското моделиране на лексиката в различни периоди от формирането на украинската лингвостилистика се разглеждат в различни ракурси. Ако например през 60-те години вниманието на изследователите най-често е насочено към словообразователните типове на самостоятелните части на речта в идеостиловете на писателите, към стилистичните функции на сложните названия (Л. Лисиченко), то днес акцентите са поставени на експресивно-изразителния потенциал на неолесемите (Г. Вокалчук, В. Герман, Ж. Колоиз, Л. Олифиренко, Д. Мазурик, А. Калетник, О. Руд, Н. Адах, Н. Гаврилюк). Те убедително доказват, че в украинския поетически език тенденцията към регулярност постоянно корелира с тенденцията към експресивност.

Втората половина на XX век е период на интензивно взаимодействие на художествения стил (в частност, езикът на поезията) с другите функционални стилове на книжовния език. Това обуславя обогатяването на поетическия речник за сметка на неприсъщата за него лексика и фразеология – научна, публицистическа, терминологическа, научно-техническа, устноразговорна и т.н. Тези процеси и

явления, концептуализирани в понятието *естетизация на книжните и разговорните елементи в езика на поезията*, определят един от доминиращите вектори на изследване на литературно-писмената практика през посочения период и преди всичко на такъв важен фрагмент от националния поетически дискурс като езикотворчеството на шестдесетниците (Жанри 1989; Пустовіт 1999: 169). Като съставни части от образно-естетическата система на езика, източник на неговата художествено-образна конкретизация, те стимулират също така формирането на нова поетическа експресия.

Поетическият речник на всяка национална словесност задължително включва фолклорни елементи, чиято традиция на използване получава по-нататъшно развитие в авторските идиостилове. Изучаването на естетическите и контекстните условия и закономерностите за включване на народнопесенни думи-образи в авторските образни мини- и макротекстове, изследването на механизмите на тяхната трансформация, на запазването на «каноническото» съдържание или неговото обновление – това са само една малка част от задачите, които могат да се решат в контекста на етнолингвистичната изследователска парадигма (С. Ермоленко, А. Мойсиенко, Н. Данилюк, Т. Беценко, Л. Козловска).

Задълбоченото разбиране на фолклорната природа и естетичността на думата актуализира понятието *белег на националната култура* (С. Ермоленко, В. Жайворонок, В. Кононенко). Като изразител на естетическата функция на езика този белег е познаваем, възпроизводим, способен да се трансформира, като запазва семантико-асоциативното ядро на думата, а неговото декодиране изисква от реципиента определен културно-лингвистичен опит. С една дума, той илюстрира «синтеза на индивидуалното и обществено-социалното, емоционалното и рационалното, експлицитното и имплицитното» (Ермоленко 1999: 358).

Показателният ракурс на изучаване речника на съвременната украинска поезия е изследването на неговия ономастичен фонд, *литературно-художествен антропонимикон* (Белей 2002). Корпусът от собствени имена, естетизирани като единици на художествената реч, има широка стилистична амплитуда – от общоизвестни символи (имена на митологични герои, библейски имена) и нацио-

нално конотирани имена (например, за украинците такива са *Тарас Шевченко, Кобзар, Каменяр, Дніпро, Славутич, Софія Київська, Чорнобиль* и т. н.) до антропоними, топоними, индивидуално значими за самите поети (имена на техни роднини, познати; имена на населени места). Теоретичните основи на онимизацията на поетическия текст, а също така практическите методики на анализа на семантиката, функциите и прагматиката на литературно-художествения антропонимикон се развиват последователно през цялата втора половина на ХХ – първото десетилетие на ХХІ век (Л. Белей, А. Карпенко, Н. Сологуб, Л. Пустовит, Г. Лукаш, Л. Селиверстова).

Сравнително новото направление в лингвопоетическата ономастика е свързано с изучаването на *агионимите* и *сакралните понятия* (лексеми, формиращи тематичните групи от имена на Бога, Божията Майка, библейските персонажи, църковните празници, ритуалите и свързаните с тях предмети на култа). Въпреки достатъчно широкото използване в поезията на разни периоди и жанрово-тематични разновидности (от Тарас Шевченко до постмодернистите и неофолклористите), тяхната научна актуализация като обекти на лингвоанализа до преди началото 1990-те години е била блокирана по идеологически съображения.

Като се започне от 90-те години на ХХ век, обект на засилено изучаване в Украйна става езикотворчеството на поетите, чието личностно и творческо формиране се е осъществило предимно извън етноезиковата среда. Показателни в този смисъл са трудовете на М. Коцюбинска, В. Русанивски, Н. Сологуб, К. Голобородько, Г. Сюта, О. Тищенко, Л. Дмитришин, Е. Бирюкова, които дават достатъчно пълно описание на диференциалните / интегративните признаци на диаспорно отклонение на националния художествен стил. Изследователите анализират актуалните за дискурсите на Пражката школа и Нюйоркската група фоностилистични, лексико-семантични, граматико-стилистични явления, специфичните рефлексии на белезите на етнокултурата, които, от една страна, определят индивидуалната естетика на диаспорното поетическо творчество, а от друга – вписват това творчество в общонационалния украински културен универсум. От гледна точка на историческата стилистика и историята на книжовния език тези изследвания откриват нови перспективи за тео-

ретико-практическо изучаване на езика на определен фрагмент от националната литературно-писмена практика в нейното времево и/или пространствено изразяване.

Характеристиката на най-актуалните за украинската лингвостилистика парадигми на изучаване на художествения стил в неговата жанрова поетическа разновидност свидетелства, че динамичността на поетическия език като развиваща се образно-естетическа система детерминира постоянното търсене на адекватни методики на неговия анализ, които дават възможност да се установи ролята на един или друг фрагмент от литературно-писмената практика, на отделния автор, на определено езиково-естетическо явление за историята на книжовния език.

*Превод от руски: Сийка П. Гочева*

## ЛИТЕРАТУРА

**Белей 2002:** Белей, Л. О. *Нова українська літературно-художня антропонімія: проблеми теорії та історії*. Ужгород.

**Beley 2002:** Beley, L. O. *Nova ukrainskya literaturno-hudozhnya antroponimiya: problemi teorii ta istorii*. Uzhgorod.

**Вокальчук 2009:** Вокальчук, Г. М. *Оказіональні лексичні новотвори в українській поезії ХХ століття*. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук, Київ.

**Vokalychuk 2009:** Vokalychuk, G. M. *Okazionalnyi leksichni novotvori v ukrainsykyi poezii ХХ stolittya*. Avtoreferat disertatsii na zdobuttya naukovoogo stupenya doktora filologichnih nauk, Kiiv.

**Єрмоленко 2005:** Єрмоленко, С. Я. *Лінгвостилістика: основні поняття, напрями й методи дослідження*. // *Мовознавство*, № 3–4.

**Ermlenko 2005:** Ermlenko, S. Ya. *Lingvostilistika: osnovni ponyattya, napryamy y metodi doslidzhennya*. // *Movoznavstvo*, № 3–4.

**Єрмоленко 1999:** Єрмоленко С. Я. *Нариси з української словесності: (Стилістика та культура мови)*. Кієв: Довіра.

**Ermlenko 1999:** Ermlenko S. Ya. *Narisi z ukrainsykoї slovesnosti: (Stilistika ta kultura movi)*. Kiiv: Dovira.

**Жанри 1989:** *Жанри і стилі в історії української літературної мови*. / В. В. Німчук, В. М. Русанівський, І. П. Чепіга та ін. Київ.

- Zhanri 1989:** Zhanri i stili v istorii ukrainskykoj literaturnoi movi. / V. V. Nimchuk, V. M. Rusanivskyiy, I. P. Shepiga ta in. Kiiv.
- Лисиченко 1997:** Лисиченко, Л. А. *Лексико-семантична структура української мови*. Харків: ХДПУ ім. Г.С. Сковороди.
- Lisichenko 1997:** Lisichenko, L. A. *Leksiko-semantichna struktura ukrainskykoj movi*. Harkiv: HDPU im. G.S. Skovorodi.
- Муромцева 2008:** Муромцева, О. Г. *З історії української літературної мови. Вибрані праці*. Харків.
- Muromtseva 2008:** Muromtseva, O. G. *Z istorii ukrainskykoj literaturnoi movi. Vibriani pratsi*. Harkiv.
- Пустовіт 1999:** Пустовіт, Л. О., Сюта, Г. М. *Мова художньої прози 40–50-х років // Najnowsze dzieje jzykyw siowiacskich: Українська мова*. Opole, 134–145.
- Pustovit 1999:** Pustovit, L. O., Syuta, G. M. *Mova hudozhnyoi prozi 40–50-h rokiv // Najnowsze dzieje jzykow slowiacskich: Ukraïnsyka mova*. Opole, 134–145.
- Русанівський 2001:** Русанівський, В. М. *Історія української літературної мови*. Київ: АртЕк.
- Rusanivskyiy 2001:** Rusanivskyiy, V. M. *Istoriya ukrainskykoj literaturnoi movi*. Kiiv: ArtEk.
- Ставицька 2000:** Ставицька, Л. О. *Естетика слова в українській поезії 10–30-х років ХХ ст.* Київ Правда Ярославичів.
- Stavitsyuka 2000:** Stavitsyuka, L. O. *Eстетика slova v ukrainskykiy poezii 10–30-h rokiv HH st.* Kiiv Pravda Yaroslavichiv.
- Сюта 2011:** Сюта, Г. М. Літературна норма vs норма поетична // *Культура слова*, вип. 74, 51–59.
- Syuta 2011:** Syuta, G. M. *Literaturna norma vs norma poetichna // Kulytura slova*, vip. 74, 51–59.
- Українська 2007:** *Українська мова : Енциклопедія / голова редкол. В. М. Русанівський*. Кіпв: Українська енциклопедія.
- Ukraïnsyka 2007:** *Ukraïnsyka mova : Entsiklopediya / golova redkol. V. M. Rusanivskyiy*. Kіpv: Ukraïnsyka entsiklopediya.
- Чабаненко 1984:** Чабаненко, В. А. *Основи мовної експресії*. Київ: Вища школа.
- Chabanenko 1984:** Chabanenko, V. A. *Osnovi movnoi ekspresii*. Kiiv: Vishta shkola.